Rakneoming 5: 4.3, 4.22, 4.24

4.3 Ett knoftverk producerar 16W elektristet med verkningsynd y=40%.

a) Med vilken hastighet avger kraftverket avtallsvarme till om givningen?

"Hastizhet" = effekt [3]

Verbringsgrad = Enstig Etillford

In = W (bern ej pi Qc)

Linus: Qn = W+Qc

=) n= w+Qc => Q = w - w = w(1-2)

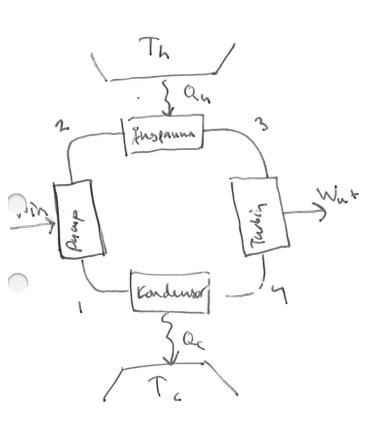
(=) $Q_0 = \frac{w}{h}(1-y) = \frac{10^2 \text{ w}}{0.4} \cdot 0.6 = 1.5 \text{ GW}$

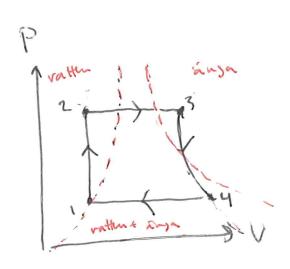
b) Anta) att Kallreserronren ar en flod med flodet 100 m³/s. Hur mycket okar flodins tumpera tur?

Betrakta systemet under $\Delta t = 1s$, ander dung tid : dungers Q = 1.5) varme i (00) m³ vatten.

4.23-24: Rankine = cylcelin!

Snabb genoingary, hands a till fredagens forclowing

1: a HS: Win + QL = Wat + Qn Conventera tecken' => Wut-Win= Qu-QL

Verteningsgrad: $n = \frac{Q_n - Q_c}{Q_n} = \frac{Q_n - Q_c}{Q_n}$ 2-33 och 4-31 ster over trafasresion (votent anga), komplicemt att rakna ut a med metoder vi agvant tiligare; konsen,

Studen entalpin!

(inre energi + arbetet som très H= U+ PV = 2 termsdynamiska identiketry AH = du + VAP + PAV = TdS- pax + VdP+gXV =

= TdS + JdP

Utan apprex:

$$= \left(-\frac{(1824 - 84)}{(3444 - 84 - 30)} \right) = 0.417$$

verburysgraden med modifierade

parametrar Jm.f. med Spin = 0,023 bor ->n=487.

That > 600°C

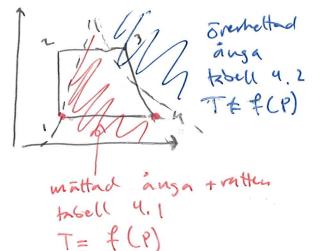
V: behører entalpin vid purblema 1,32 4!

Punkt 1

· Mattat vatter -> Tabell 4.1

Punkt 3

- · Overhelford anyon > Tabell 4.2
- · P3 = 300 bol
- · T3 = 500 ° C

b) Power = 100 bor

Bourser ritua on punt 3 & 4

68 575/v!

2 = 45%.

c) Tumh = (0°C

Time at lest punction for mattack anyon / valtret, aren try dect Pain mark mingle (Pun = 0,012 bo)

Gor state

4 × 497.

Slutsats:

0 8km Tmax => 6 thre 4

o Ota Pmax => butter 7

O Minster Tun/Pun => batter 2

4.23 Anvand definitionen av estalpi for all berdun entropiforadvirgen mellar puntit 1 62. the god a approximationer the H1 2 H2? H= U+PV dH = dV + PdV + Vdf = Eteromodynumsen identitu? = Td5-PolV+polN+PolV+VdP = Td) + VdP = { Ante att lumpressionen steer adiabatisht & brusistatisht } ~ VdP allhi d# = VdP Ah att volymen & howart i 1-2 =) AH= VAP Anh 1 ly vatter - 10-3 m3 vatter DP# 300.105 PE DH, = 10-2m3. 300.00 PA = 3049 H, = 84 h) H2 = 89 by +30 by = 119 h) 1=1- 1824-84 = 0,472 & Vstaring

FTF140 Termodynamik och statistisk mekanik, 2017-09-09 Göran Wahnström, Institutionen för Fysik, Chalmers

5. Värmemotorer och kylskåp

Ideala värmemotorer och kylskåp; Carnotverkningsgraden; verkliga värmemotorer; Otto, Diesel, och Stirlingcykeln.

Du kommer också att göra en labb T4 Varmluftsmotorn, som illustrerar Stirlingcykeln.

Avsnitt: 4.1-4.2, del av 4.3

Läs, träna och begrunda

Avsnittet 4.1 presenterar principen för den ideala värmemotorn. Motsvarande verkningsgrad

 $\eta = 1 - \frac{T_c}{T_h}$ $\gamma = \frac{W}{Q_{in}}$

kallas för Carnotverkningsgraden och är den maximalt möjliga. I boken betecknas verkningsgrad med e. Verkliga värmemotorer har alltid en verkningsgrad som är lägre. Lär dig att härleda Carnotverkningsgraden utgående från första och andra huvudsatsen.

I avsnitt 4.2 presenteras på motsvarande sätt det ideala kylskåpet. För att beskriva ett kylskåps effektivitet inför man dess verkningskoefficient. För det ideala kylskåpet gäller att verkningskoefficienten ges av uttrycket

$$\beta = \frac{T_c}{T_h - T_c}$$

I boken betecknas verkningskoefficienten med COP. Om kylskåpet utnyttjas som värmepump blir motsvarande ideala verkningskoefficient

$$\beta' = \frac{T_h}{T_h - T_c}$$

Läs och begrunda avsnitten 4.1 och 4.2 samt öva på problem 4.2 och 4.8.

Avsnitt 4.3 presenterar de termodynamiska cyklerna relevanta för Otto, Diesel och Stirling-motorerna. Läs och lär dig denna typ av tillämpning av termodynamiken. "The Steam Engine" (Rankine cykeln) kan du vänta med.

Rekommenderade uppgifter

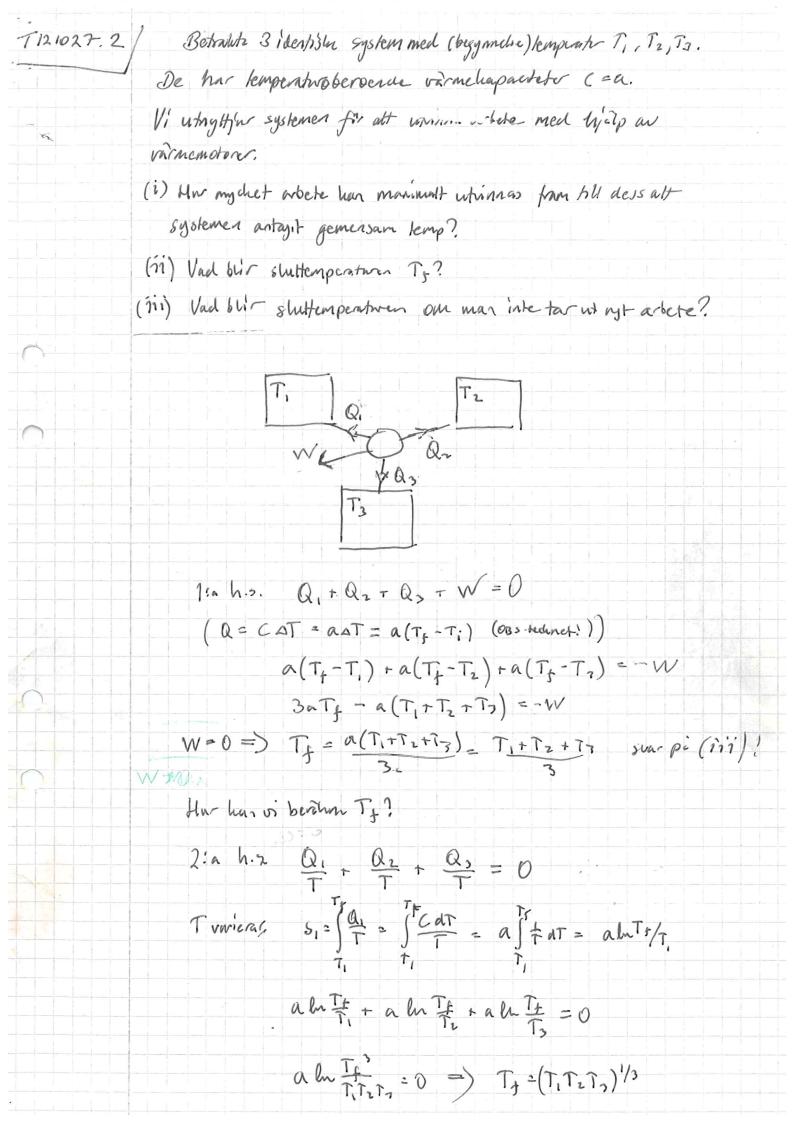
Instudering: 4.2, 4.8

Räkneövning: 4.3, T110110.3, T121027.2, T140826.2

Hemarbete: T140115.2, T101020.2, T120109.2, T131025.1, T150102.1

7 min tidig - 19

110110	EH low på måhen: Vill hille T= 20°C men daystemp a 100°C			
upps 3	och nattemp -100°c. Varmelachaget por grail temp eraturscullnul			
	lean anters vara que = 0,6 him/k. Installer varaepump! Villen ar minst mijlige ethet som hors			
	for att drive pumper pi day respetite natt?			
	Dag			
	W Ge (lailige)			
	Q'in			
	Qur Tiz 20°2 lyship!			
	For honstrut temp?; Q'in = Qe = (100-20) 16.0,64m = 48 km			
	1:a h.s. varmepump: SQin+W=Qu+ (1)			
	1:a h.s. varmepump: $SQ_{in}+W=Q_{in}+(1)$ 2:a h.s. $S_{tot}>0$ (2)			
	Sour; W			
	$(1): W = Q_{w} - Q_{in}$			
	(2): Qui $\rightarrow$ Qin $\rightarrow$ Q $\rightarrow$ Qui $\rightarrow$ $\rightarrow$ Qin $\rightarrow$ $\rightarrow$ Qin $\rightarrow$ $\rightarrow$ Qin $\rightarrow$ $\rightarrow$ $\rightarrow$ Qin $\rightarrow$ $\rightarrow$ $\rightarrow$ Qin $\rightarrow$			
	Alltsi $W > \frac{T_{n+}}{T_{n}}Q_{n}^{i} - Q_{n}^{i} = \left(\frac{T_{n+}}{T_{n}} - 1\right)Q_{n}^{i} = \left(\frac{3.73}{293} - 1\right) \cdot 48 \text{hW}$ $= 13.1 \text{hW}$			

140826.2)		Betralite varmenashin som arbeta cylnisht med tvi isobore			
	och tra isotemer. Arbetomedlet av ideal gas med hour. Varmeluper. Beatine verliningsgaden ig i som finhison av				
	Pit, PL, TH,	The och Y	Enlisse	yele. John Ere 40 shely p'avery	1507,
	hogre resp ligre trydu	7	= Cp Cv	Partitule Was	hyden, word 4.2
		på angivnique. Ide	algas Cp = C	, +NK	
	Qin	Bry on inte on	Q a, "spiller	imu" + Qtot	
	PH O isolar	Salerin T.			
	Pu Charles A	5062-			
	Sodurm	V			
	DU = O Ciden	(NILT)	4.11 @ A V2	5000	(0
	$\Delta U = 0 \qquad \text{(Ideal)}$ $W = -\int PaV = V$	V dV	-NuT lu V,	P.V. = 1. V.	hTlnri Pz
	Q=AU-W=	NhTdn Pi Pz	>0 on P	12P2	
	1506ar W = - PAV =	- P(V2-V1)	= -P(NhTz	- NLT,) = -NL	(T2-T1)
	Q = CpaT =				
	$\Delta U = Q + W = 0$	Cp (T2-T1) - N			
			ideal	gas endasti ga	le alle

5. Värmemotorer och kylskåp

Ideala värmemotorer och kylskåp; Carnotverkningsgraden; verkliga värmemotorer; Otto, Diesel, och Stirlingcykeln.

Du kommer också att göra en labb T4 Varmluftsmotorn, som illustrerar Stirlingcykeln.

Avsnitt: 4.1-4.2, del av 4.3

Läs, träna och begrunda

Avsnittet 4.1 presenterar principen för den ideala värmemotorn. Motsvarande verkningsgrad

 $\eta = 1 - \frac{T_c}{T_h}$

kallas för Carnotverkningsgraden och är den maximalt möjliga. I boken betecknas verkningsgrad med e. Verkliga värmemotorer har alltid en verkningsgrad som är lägre. Lär dig att härleda Carnotverkningsgraden utgående från första och andra huvudsatsen.

I avsnitt 4.2 presenteras på motsvarande sätt det ideala kylskåpet. För att beskriva ett kylskåps effektivitet inför man dess verkningskoefficient. För det ideala kylskåpet gäller att verkningskoefficienten ges av uttrycket

$$\beta = \frac{T_c}{T_h - T_c}$$

I boken betecknas verkningskoefficienten med COP. Om kylskåpet utnyttjas som värmepump blir motsvarande ideala verkningskoefficient

$$\beta' = \frac{T_h}{T_h - T_c}$$

Läs och begrunda avsnitten 4.1 och 4.2 samt öva på problem 4.2 och 4.8.

Avsnitt 4.3 presenterar de termodynamiska cyklerna relevanta för Otto, Diesel och Stirling-motorerna. Läs och lär dig denna typ av tillämpning av termodynamiken. "The Steam Engine" (Rankine cykeln) kan du vänta med.

Rekommenderade uppgifter

Instudering: 4.2, 4.8

Räkneövning: 4.3, T110110.3, T121027.2, T140826.2

Hemarbete: T140115.2, T101020.2, T120109.2, T131025.1, T150102.1

Termodynamik och statistisk fysik: Räkneövning 5 - Värmemotorer och kylskåp

Anders Lindman

September 13, 2016

Den här räkneövningen behandlar

- Värmemotorer (Omvandla värme till arbete).
- Kylskåp/värmepump (Flytta värme med hjälp av arbete).
- Teckenkonventionen på värme och arbete varierar lite från uppgift till uppgift.

b)

Fråga:

Om vi antar att den kalla reservoaren för kraftverket är en flod med ett flöde på $100 \, \text{m}^3/\text{s}$, hur mycket ökar då flodens temperatur?

Lösning:

Låt oss betrakta systemet under en sekund.

Då har vi värme med en energimängd på 1.5 GJ som dumpas i 100 m³.

1 liter (0.001 m³) vatten väger 1 kg vilket betyder att 100 m³ vatten väger 105 kg.

Den mängd energi som krävs för att öka ett ämnes temperatur ges av den specifika värmekapaciteten som för vatten är $c_V = 4.19 \,\text{kJ/kg}$ K (Physics Handbook).

Värmekapaciteten för 100 m³ är således

$$C_V = c_V \cdot 10^5 \,\mathrm{kg} = 0.419 \,\mathrm{GJ/K}$$

Vi kan nu beräkna temperaturökningen enligt

$$\Delta T = \frac{Q_c}{C_V} = \frac{1.5 \cdot 10^9}{0.4186 \cdot 10^9} \, \text{C} = 3.6 \, \text{C}$$

c)

Fråga:

För att undvika den termiska föroreningen så kan kraftverket istället kyla sig genom avdunstning av flodvatten.

Med vilken hastighet måste vattnet avdunsta?

Hur stor del av flodvattnet måste avdunsta?

Lösning: Vi betraktar systemet under en sekund.

Ångbildningsvärmet är den mängd värme som krävs för att vatten ska övergå från flytande form till gasform.

Ångbildningsvärmet vid 100 °C är $L=2.26\,\mathrm{MJ/kg}$.

Vid rumstemperatur är det ungefär 8% (se uppgift 1.54 och figur 5.11 på sidan 167) högre vilket ger L=2.44 MJ/kg.

Den mängd vatten som kan avdunsta med hjälp av avfallsvärmet vid rumstemperatur är då

$$m = \frac{Q_c}{L} = \frac{1.5 \cdot 10^9}{2.44 \cdot 10^6} \,\mathrm{kg} \approx 600 \,\mathrm{kg}$$

Den totala mängden flodvatten väger 10^5 kg vilket betyder att det är 0.6% som behöver avdunsta per sekund.

Natt

Lösning:

Rita upp ny figur med värme som läcker ut ur huset (Q_l) , värme som pumpas in i huset Q_{in} , arbete som förs in i pumpen W och värme som tas ut från omgivningen Q_{ut} . Enligt första huvudsatsen måste energin vara bevarad vilket ger

$$Q_{\rm ut} + W = Q_{\rm in}$$

samt att

$$Q_{\rm in}=Q_{\rm l}=(T_{\rm in}-T_{\rm ut})q_{\rm l}.$$

Återigen så gäller att

$$\Delta S_{\rm tot} \geq 0$$

vilket ger

$$\Delta S_{
m in} - \Delta S_{
m ut} \geq 0 \implies rac{Q_{
m in}}{T_{
m in}} - rac{Q_{
m ut}}{T_{
m ut}} \geq 0$$

vilket i sin tur ger

$$-Q_{
m ut} \geq -rac{T_{
m ut}}{T_{
m in}}Q_{
m in}.$$

Vi kan nu beräkna arbetet enligt

$$W=Q_{
m in}-Q_{
m ut}\geq Q_{
m in}-rac{T_{
m ut}}{T_{
m in}}Q_{
m in}=\left(1-rac{T_{
m ut}}{T_{
m in}}
ight)(T_{
m in}-T_{
m ut})q_{
m l}=rac{(T_{
m in}-T_{
m ut})^2}{T_{
m in}}q_{
m l}.$$

Under nattetid är utomhustemperaturen $T_{\mathrm{ut}} = -100\,\mathrm{^\circ C}$ vilket tillsammans med $T_{\mathrm{in}} = 20\,\mathrm{^\circ C}$ ger

$$W > 29.5 \,\text{kW}$$
.

Från detta uttryck kan sluttemperaturen bestämmas till

$$T_{\rm f} = (T_1 T_2 T_3)^{1/3}$$
.

Med detta värde för temperaturen blir det maximala arbetet

$$W_{\rm ut} = -Q_{\rm tot} = -3a \left[(T_1 T_2 T_3)^{1/3} - \frac{T_1 + T_2 + T_3}{3} \right] = 3a \left[\frac{T_1 + T_2 + T_3}{3} - (T_1 T_2 T_3)^{1/3} \right].$$

Den första termen är ett aritmetisk medelvärde av temperaturen medan den andra termen är ett geometrisk medelvärde.

Ett aritmetisk medelvärde är alltid större än ett geometrisk förutom då alla temperaturer är lika stora vilket ger

$$W_{\rm ut} \geq 0$$
.

Om man inte tar ut något arbete är så ger energikonservering att

$$0 = Q_{
m tot} = 3a \left(T_{
m f} - rac{T_1 + T_2 + T_3}{3}
ight)$$

och sluttemperaturen blir i detta fall

$$T_{\rm f} = \frac{T_1 + T_2 + T_3}{3}$$

vilket är högre än sluttemperaturen då maximalt arbete tas ut.

Uppgift 2, från tenta 140826

Fråga:

Den svenske uppfinnaren John Ericsson konstruerade en värmemaskin som arbetar cykliskt med två isobarer och två isotermer.

Beteckna det högre trycket med P_H och det lägre med P_L och på motsvarande sätt för temperaturerna, T_H respektive T_L .

Antag att arbetsmediet är en fix mängd gas som kan behandlas som en idealgas med konstant värmekapacitet.

Antag att alla processer är reversibla.

Bestäm anordningens verkningsgrad e som funktion av P_H , P_L , T_H , T_L och γ , där $\gamma = C_P/C_V$ är den adiabatiska koefficienten för gasen!

Verkningsgraden definieras som kvoten mellan det utförda nettoarbetet och det tillförda värmet. Jämför den erhållna verkningsgraden med motsvarande Carnotverkningsgrad och kommentera ditt resultat.

Lösning:

Rita upp PV-diagram med P_L och P_H .

Fråga klassen hur volymen för en idealgas måste ändras vid en isoterm process från P_L till P_H (använd ideala gaslagen, $P \sim V^{-1}$).

Döp delprocesserna till A-D där A är den vänstra processen och cykeln går medurs.

Vi utgår från standarddefinitionen där tillfört arbete och värme definieras som positivt.

Vi vill beräkna verkningsgraden som ges av

$$e = \frac{-W_{\rm tot}}{Q_{\rm in}}$$

där W_{tot} är nettoarbetet och Q_{in} är summan av $Q_i > 0$.

Vi behöver således bestämma Q_i och W_i för varje delprocess.

Vi har två typer av processer: isotermisk och isobarisk.

För en isoterm process för en idealgas så ger ekvipartionsteoremet

$$\Delta U = \frac{f}{2}Nk\Delta T = 0 \implies Q = -W.$$

Arbetet kan beräknas enligt

$$W = -\int_{V_1}^{V_2} P dV = -NkT \int_{V_1}^{V_2} \frac{dV}{V} = -NkT \ln \frac{V_2}{V_1}$$

× / 1/4

Med ideala gaslagen kan arbetet istället uttryckas i trycket vilket ger

$$W = NkT \ln \frac{P_2}{P_1}$$

	W	Q
A	$(C_P - C_V) T_L \ln \frac{P_H}{P_L}$	$-(C_P-C_V)T_L\ln\frac{P_H}{P_L}<0$
В	$-(C_P-C_V)(T_H-T_L)$	$C_P(T_H-T_L)>0$
C	$-(C_P-C_V) T_H \ln \frac{P_H}{P_L}$	$(C_P - C_V) T_H \ln \frac{P_H}{P_L} > 0$
D	$(C_P-C_V)(T_H-T_L)$	$-C_P(T_H-T_L)<0$

Med $\gamma = C_P/C_V$ får vi följande uttryck för verkningsgraden

$$e = \frac{(\gamma - 1)(T_H - T_L) \ln \frac{P_H}{P_L}}{\gamma(T_H - T_L) + (\gamma - 1)T_H \ln \frac{P_H}{P_L}} = \frac{T_H - T_L}{T_H + (T_H - T_L)\frac{\gamma/(\gamma - 1)}{\ln (P_H/P_L)}}$$

Vi kan nu jämföra med verkningsgraden för Carnot-cykeln

$$e_{\rm C} = 1 - \frac{T_L}{T_H} \implies e_{\rm C} T_H = (T_H - T_L)$$

Insättning av detta uttryck i uttrycket för verkningsgraden ger

$$e = \frac{e_{\rm C} T_H}{T_H + e_{\rm C} T_H \frac{\gamma/(\gamma - 1)}{\ln{(P_H/P_L)}}} = e_{\rm C} \frac{1}{1 + e_{\rm C} \frac{\gamma/(\gamma - 1)}{\ln{(P_H/P_L)}}}.$$

Kvoten är mindre än 1 då den andra termen i nämnaren är större än 0 (då $\gamma > 1$ och $P_H > P_L$) och således är verkningsgraden för cykeln mindre än för Carnot-cykeln vilket är rimligt.